

ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ

Лабораторія психології спілкування

УДК 159.9:316.6 + 37.06

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ:
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 квітня 2020 р., Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, лабораторія психології спілкування) [Електронний ресурс] /за наук. ред. Г.М. Бевз; упор. Л.І. Гриценок, В.І. Юрченко // ВІСНИК ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ. – Випуск 26. – К.: ІСПП НАПН України, 2020. – 174 с. – URL: <http://www.psyh.kiev.ua/Збірник> наук. праць.-Випуск 26

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Слюсаревський Микола Миколайович - директор Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, кандидат психологічних наук, член кореспондент НАПН України;

Найдьонова Любов Анатоліївна - заступник директора ІСПП з науково-методичної роботи, доктор психологічних наук, член-кореспондент НАПН України;

Бевз Галина Михайлівна - завідувач лабораторії психології спілкування, доктор психологічних наук, професор;

Гриценок Людмила Іванівна - науковий співробітник лабораторії психології спілкування;

Кравчук Світлана Леонтіївна - ст. науковий співробітник лабораторії психології спілкування, кандидат психологічних наук, доцент;

Юрченко Віктор Іванович - ст. науковий співробітник лабораторії психології спілкування, кандидат психологічних наук, доцент.

У збірнику представлені матеріали (статті, тези, презентації) Всеукраїнської науково-практичної конференції «Технології формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій», яка була проведена 30 квітня 2020 року лабораторією психології спілкування Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Особлива увага приділена технологіям формування позитивної громадської думки щодо реформування загальної середньої освіти, психолого-педагогічним аспектам реалізації концепції «Нова українська школа». Збірник адресовано науковцям, освітянам, представникам органів державної влади та громадськості.

© Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2020

© Лабораторія психології спілкування, 2020

© Сайт «Вісник психології та педагогіки» - www.psyh.kiev.ua, 2020

Вісник психології і педагогіки. Збірник наук. праць. - Випуск 26

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОЛЬОРО-ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Смольникова Г.В. (Galina Smolnykova) - доцент кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат психологічних наук, доцент, м. Київ

Вступ

Сьогодні інноваційна діяльність у роботі закладів дошкільної освіти вимога часу, яка спрямована на забезпечення освітнього процесу та його результатів до сучасних вимог суспільства.

А.Білоцерковський, В.Кулешов, А.Прохоров, А.Харитонов, М. Бейтс, К. Витцель, М. Мутсукі, П. Роудс, Х. Дж. Фоли, А. Франклин та інші займаються проблемою вивчення впливу кольору на людину. Ці дослідники прийшли до висновку, що нестача сонячних променів, тобто природного кольору, призводить до гальмування нейропсихологічних процесів, що виявляється у зниженні пристосовуваності людини до навколишнього середовища.

Встановлено, що при «колірному голодуванні», колірній бідності навколишнього пейзажу й оточення у дітей розвиваються симптоми астенізації. Отже, доцільно підібрані кольори (природним або штучним способом) є основою активної роботи зовнішніх органів. Використовуючи певну гаму кольорів у різних життєвих ситуаціях, можна вирішувати питання, пов'язані з психологічним і фізіологічним здоров'ям людей.

Результати дослідження. Вчені довели, що червоний колір активізує людину, збільшує її фізичну працездатність, викликає відчуття теплоти, а жовтий і жовтогарячий кольори збуджують апетит, сприяють оптимістичному настрою. Зелений колір заспокоює нервову систему, концентрує думки людини, дає відчуття прохолоди, а білий колір допомагає сконцентруватися і включитися в робочу атмосферу. Його вважають кольором мудрості. Блакитний колір викликає неспокій, а синій колір знижує апетит.

Свого часу В. Бехтерев вказував на заспокійливу дію блакитного і збудливу дію червоного кольорів на психіку хворих людей. Г. Фрілінг і К. Ауер, вивчаючи колірні симпатії людей залежно від їх статі і віку, виявили, що діти від 4-х до 10 років віддають перевагу червоному, пурпурному, рожевому і бірюзовому

Вісник психології і педагогіки. Збірник наук. праць. - Випуск 26 Отримано з <https://www.psyh.kiev.ua> 130

кольорам і відкидають чорний, темно - коричневий і сірий кольори. Причому, в дитячому віці статеві відмінності в колірних перевагах не є значущими, а залежать від індивідуальних особливостей дитини. На думку дослідників, жваві незібрані діти проявляють певний інтерес до червоного; жовтий колір обирають діти, схильні до фантазії, мрійливості, з відкритою душею, але ще нездатні до самостійних дій.

Зазначимо, що у закладах дошкільної освіти м. Києва почали проводитися ігри та заняття на розвиток сприйняття кольору дітьми. Розглянемо деякі з них. У грі «Покривало феї» дітям пропонуються кольорові полотна прозорої тканини насичених і пастельних кольорів. Через них діти розглядають навколишній простір. Гра розвиває колірні асоціації, заспокоює дітей, розвиває їхню уяву і фантазію. Зміна колірного простору ефективно діє на емоційний стан дітей.

Для гри «Запали веселку» дорослі на підлозі розкладають біле полотно і дітям пропонують викласти кришками від йогуртів, певного кольору, дуги веселки. Причому холодні кольори веселки запалюють активні, рухливі діти, а теплі кольори – замкнуті та малорухливі дошкільники. Також щодня вихователями проводиться робота на «Килимку настрою», де діти збираються у коло перед сніданком. Дошкільники вітають один одного, розповідають про свій настрій, відповідно до якого обирають певний колір квадрата і поміщають у нього свої світлини. Протягом дня дитина може самостійно перенести світлину на квадрат іншого кольору, якщо настрій змінився. Ввечері вихователь з дітьми обговорює, як пройшов їх день і про зміни в настрої дітей, з'ясовує чому вони відбулися.

Заняття «Подарунки Принца з Жовтогарячої країни». Матеріал до заняття: лялька Принц, чотири жовтогарячих повітряних кульок, мотузочки, картки із зображенням предметів різного кольору, іграшки жовтогарячого кольору, гуаш, аркуш білого паперу, пензлик, банка з водою, серветка - на кожну дитину. Хід заняття. Психолог повідомляє дітям, що до них у гості прийшов Принц з Жовтогарячої країни (виставляє ляльку). У цій країні все-все жовтогаряче. Тому вона так і називається. Пропонує дітям привітатися з Принцом (за нього говорить психолог): «Добрий день, діти! Подивіться, весь одяг у мене жовтогарячого кольору. У моїй країні все жовтогаряче: іграшки, меблі, машини, а у вас у групі є іграшки такого кольору? Принесіть їх мені, будь ласка! У мене є чарівна коробка, якого вона кольору? У цій коробці заховані сюрпризи. І ось один з них (дістає повітряні кульки). Що це? Якого вони кольору? Що треба зробити, щоб ми могли пограти з цими кульками? (надуває одну кульку). Якщо відпустити кульку, що з нею буде? Показує, що у нього є мотузочки. Як діти вважають чи вистачить цих мотузочок, щоб зав'язати всі кульки?

Вісник психології і педагогіки. Збірник наук. праць. - Випуск 26 Отримано з <https://www.psyh.kiev.ua> 131

(Діти надувають кульки, зав'язують їх, а потім грають. Психолог пропонує подарувати кульки Принцу. Після чого Принц дістає картки із зображенням предметів різного кольору і пропонує дітям знайти картки, на яких зображені предмети жовтогарячого кольору. Після розгляду різних картинок Принц дістає банку з жовтогарячою гуашшю і пропонує дітям помалювати нею).

Інтегроване заняття «Подорож в Зелену країну».

Програмовий зміст. Розширити уявлення дітей про зелений колір, вміння відрізнити його від інших кольорів. Сприяти активному використанню в мовленні прикметника «зелений», узгоджувати його з іменниками в роді, числі та відмінку. Складати з цим прикметником прості, поширені речення. Закріпити знання дітей про овочі, вміння впізнавати їх за певними ознаками в загадках. Продовжувати вчити дітей уважно слухати казки, розуміти їх зміст. Привчати говорити чітко, виразно, в нормальному темпі та силою голосу. Заохочувати до самостійного образотворення. Підтримувати бажання дітей самостійно обирати художні техніки в малюванні. Розвивати творчу уяву, зорову та слухову увагу дітей. Матеріал до заняття: мольберт, репродукція картини А. Манєвіча «Куренівка Київ» 1915 рік, фарби (гуаш, акварель), пензлі, олівці; зубні щітки (для зображення крон дерев), папір для малювання, стакани з водою (на кожную дитину); кошик, серветка, таця, овочі (капуста, огірок, перець, кабачок), предметні картинки, набори розрізних картинок (із 8-10 частин кожна), для дидактичної гри «Хто першим складе зображення овочу» (огірка, кабачка, капусти, перцю, зеленої цибулі та горошку); зелені листочки; м'ячі різного кольору, в тому числі і зеленого, доріжка з тканини (паперу) зеленого кольору. Хід діяльності. Вихователь: "Діти, ми сьогодні помандруємо в Зелену країну. Як ви вважаєте чому вона так називається? Так в цій країні все зелене. Але щоб потрапити туди на кожному з вас повинно бути щось зелене. Що у вас є зеленого кольору? Я бачу ви вдома, зранку добре підготувалися щоб потрапити в Зелену країну. У вас зеленого кольору є: плаття, сорочки, фартушки, футболки, шорти, стрічки. Подивіться весь одяг має різні відтінки зеленого кольору. Від насичено темно зеленої до світло зеленої гама. Ви готові до подорожі? Тоді пішли по цій зеленій доріжці. Вона приведе нас у Зелену країну.

1-ша зупинка «Овочева». Вихователь звертає увагу дітей на кошик накритий серветкою, пропонує за допомогою загадок відгадати, що у ньому лежить. Потім діти грають в дидактичну гру «Хто першим складе зображення овочу», за розрізними картинками.

Вісник психології і педагогіки. Збірник наук. праць. - Випуск 26 Отримано з <https://www.psyh.kiev.ua> 132

2-га зупинка «Лісова». Вихователь: "Ось ми потрапили до зеленого лісу. Чого в лісі найбільше? Так, листя. Кожен із вас візьме собі по 2 зелених листочка. Діти хором промовляють. Я - маленький зелений листочок. Мене весело гойдає вітерець і кличе (діти піднімають руки з листочками угору та махають ними над головою) за собою. Я відриваюсь від гілочки і злітаю (діти кружляють з листочками). Як добре над землею, а коли я втомлюся, то спускаюся на землю і відпочину (діти лягають на килимок і відпочивають; звучить тиха заспокійлива музика). Вихователь. Зелений колір має лікувальні властивості. Він нас заспокоює. Коли наші очі дивляться на зелені предмети то можуть відпочити. Зараз ми пограємо в гру «Що буває зеленим». Ставайте в коло. Кожен кому в руки попаде зелений м'яч має назвати будь яку річ, що має зелений колір (гра повторюється 2 рази, потім діти сідають на килимок і слухають казку). Вихователь: "Послухайте «Зелену казку». Коли я буду робити паузу ви маєте промовляти одне із цих слів «зелений, зелене, зелена, зелені...». Дівчинка одягнула сарафан ...(зелений) і пішла до лісу. У лісі все було... (зелене – зелене). І дерева були ... (зелені), і травичка...(зелена), і водичка в калюжі теж була...(зеленою). Дівчинці хотілося зустріти жабенятко... (зелене) і уважно розглянути його. Вона вирішила: «Якщо жабенятко...(зелене) побачить мій сарафан ...(зелений). То воно мене не злякається». Так воно і вийшло. Жабенятко...(зелене) вилізло з калюжі... (зеленої), в якій відображалися крони дерев...(зелених) і зовсім не злякалося дівчинки в сарафані ... (зеленому). «Ква» здивувалося жабенятко...(зелене), яке кумедне дерево...(зелене) виросло біля моєї калюжі... (зеленої)! Дівчинка присіла та стала уважно розглядати жабенятко...(зелене). Але їй стало так смішно адже жабенятко...(зелене) прийняло її за деревце ...(зелене). Дівчинка засміялася та сказала: «Я не деревце...(зелене)». Жабенятко...(зелене) дуже злякалося. Воно ніколи не чуло, щоб дерева ...(зелені) розмовляли та сміялися. Тому вирішило знову сховатися в калюжі ...(зеленій).

Питання до казки. Як називається казка? У що була одягнута дівчинка? Що в лісі було зеленим? Чи вдалося дівчинці познайомитися з жабенятком? Діти грають у рухливу гру «Раз, два, три – зелені кульки забори». Правила гри. Зібрати з підлоги лише зелені кульки. Виграє той хто більше назбирає зелених кульок.

3-тя зупинка «Мистецька». Діти з вихователем уважно розглядають репродукцію картини А. Манєвіча «Куренівка Київ» 1915 року, що стоїть на мольберті. Особлива увага звертається на різні відтінки зеленого кольору при зображенні природи. Потім дітям пропонується передати у малюнках свої враження від мандрівки по Зеленій країні. По завершенню інтегрованої

діяльності вихователь підводить підсумок. Де ми сьогодні побували? Що бачили в Зеленій країні? Що найбільше сподобалося там? В країну, якого кольору ви ще хотіли б помандрувати? (З малюнків дітей створюється вернісаж).

Також час від часу проводяться «Дні кольору», коли діти самостійно обирають той чи інший колір і йому присвячують увесь день. Обраний колір має бути присутнім в оформленні групового приміщення, в скатертинах і серветках, в елементах одягу дітей та дорослих, іграшках, тощо. Вихователі заздалегідь домовляються з батьками дітей про те, якого кольору має переважати одяг в цей день. Щоб не перевантажити дітей кольором, всі предмети насичених густих відтінків виставляються на 2-3 години, а предмети ніжного приємного відтінку на цілий день.

Висновок. Колір впливає на психічний стан дитини. У сучасних умовах актуальні різні технології кольоротерапії.

Список використаних джерел

1. Пасько К. М. Особливості використання кольоротерапії в навчальному процесі сучасної школи. / К. М. Пасько // Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка : збірник наукових праць : у 2 частинах / за заг. ред. О. В. Зосименко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2017. – Ч. 2. – С. 137-142.
2. Effect of Ayurvedic Color Therapy Program on Attention Deficit in Children. 2018. Asia life science.
3. Color constancy and knowledge of the color term are positively related in early childhood. Christoph Wetzel, Peter Rhodes, Anna Franklin. 2020. Journal of Experimental Child Psychology 196. DOI: 10.1016 / j.jecp.2020.104825
4. Color therapy. Marie Mutsuki Mockett. 2019. DOI: 10.1353 / plo.2019.0032.
5. Non-drug rehabilitation methods: color therapy, music therapy, aerophytotherapy with plant essential oils. 2019. DOI: 10,12737 / monography_5 cd13a8f603eb0.55153506. ISBN: 978-5-16-015084-0

Остання зміна цієї сторінки: 15:44, 29 квітня 2020.